

Vinter 1839-40

FACTS

Date:

Vinter 1839-40

Page number:

323, 324, 325, 326, 327

Diary location:

Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Creator/key person:

Christine Stampe

General comments:

Dette dokument er en del af det originale manuskript til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen. Afskriften af hele manuskriptet omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr. 60.

OBS Dokumentet er også udgivet i Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-udgivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

Mentioned people:

Jens Baggesen

Vincenzo Camuccini

Christian 8.

Frederik Christian Danneskiold-

Samsøe

Frederik 6.

J.V. Gertner

Constantin Hansen

Carsten Hauch

Jacob Møller

Johan Ferdinand de Neergaard

Adam Oehlenschläger

Susette Schouw

Henrik Stampe

Just Mathias Thiele

Bertel Thorvaldsen

Horace Vernet

Benjamin Wolff

SUMMARY

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 60. del af i alt 60.

TRANSCRIPTION

- 323 -

[papiret mangler] er giort [papiret mangler] en [papiret mangler] saa [papiret mangler] lig dannet [papiret mangler] ☒
[papiret mangler] [Paa Thorvalds]ens Værelse hængte endnu hans Gita[r] med en vis[s]en laurbærkrands, og Inskription Som han fik ved festen da vi kom til Rom¹, jeg tog den hjem med og den har hængt paa hans Værelse paa Nysøe siden den tid, den blev Ofte benyttet, og næsten hver gang han havde fullendt et Arbeide intil han blev enig med sig selv om hvordan han vilde gjøre det næste Arbeide som han først længe overtænkte, thi hvad han vilde tage fat paa ooo² oooox var alt længe bestemt før det sidste var fullendt, i disse mellem spill's Øieblikke, har jeg ofte faaet ham til at synge Gamle Sange, som han huskede Ordene af[.] Men han havde saa lidet Stemme at man næsten allene ved Takten gienkendte Melodien[.]

Ved at sige ham min Mening frit ud, og kom det ofte til Strid, og Thorv: gav ikke let efter men, naar han først blev overbevist, saa var han ogsaa villig til at erkiende det, og han har ofte rost at jeg havde et saa godt Øie, og ofte forandret noget Efter min Mening [papiret mangler] og inden jeg endnu var saa nøie bekiendt med ham, og dog ikke kunde bare mig for at gjøre mine Bemærkninger, spurgte jeg ham om han kunde taale det osv[.] han som altid var fuld af Odsprog, sagde N 2[: "me fa pian[gere] che mi vuol bene³["] osv ☒ det er mig just behageligt [papiret mangler] [at bl]ive giort opmærksom paa naar jeg feiler. [papiret mangler] [Det ækl]er mig at høre mig rose og at høre pjattede bemærkninger hvor jeg dog føler at de kunde sige noget bedre["] osv ☒ jeg fik engang en Ven af mig (C: H⁴ i Rom) til at Kritisere noget Thor Arbeidede paa (jeg troer næsten det var min Byste⁵ :) fordie jeg vi[d]ste det vilde vinde Thorv: for ham, som havde den Troe om H: at han blodt snakkede Efter munden og i Grunden ikke, var ham god; der var længe mistroe mod hinanden blandt disse 2, dog tabte det sig ganske fra Thors side, og han havde stor Respekt for CH. ☒

- 324 -jeg troer

Lem[ming]

[papiret mangler] var her ☒ han gjorde en sang til

Stampes fød sels dag[.]

Om Aftenen smukke smaae Conserter

N 1

Thiele skrev til Thorvaldsen et rørende

Brev om

F d. VI Død, meente at Thr: strax vilde reise ind at Complimentere,
den Nye Konge og opfordrede ham til at gjøre
et Monument for Salig Konge

Blandt andet lecktyre husker jeg at
Luters Levne morede ham meget, saa og
Frankelius, som jeg begge læste for ham

Paa hans Værelse hængte der bestandig en Gitar som han, heele Timer kunde sitte og spille paa⁶ og det var Mærkelig, den ferdighed han havde skjønt han forsikkrede at det var 20 Aar siden at han ikke havde rørt dette Instrument, men her blev han ung igien, og derfor fik han [papiret mangler] [Lyst til] at spille som at synge, og dan[dse.] [papiret mangler] Hans Haand synes skabt til Spill saa smidig var den, ogsaa har Baron Camucini⁷, Maleren sagt mig at han aldrig havde seet en smukkere [papiret mangler] [Haand.] Horaz Vernet⁸ ligeledes, Jeg har hans 2 Hænder afstøbt⁹ paa den Naturlige [Maade] saaledes som han holder dem paa Sin Statye¹⁰ med Meiselen i den Eene og Hameren i den Anden, dog har jeg en Aaben og udstrakt Haand¹¹ af ham, støbt i Rom nogle Aar til forn[,] den er endnu meget smukkere[.] Gærtner¹² laante ogsaa en Haand af Gibs af Thorvaldsen. ☒ Anledningen til de 2 overste afstøbninger var en Dispyt med mig som paa stod [at] der var noget feil ved den han havde Modeleer paa sin Statye, efter lang [papiret mangler] [tid og da han] som han sagde kom t[il at] see med det [med friske] [papiret mangler] Øine Gav [papiret mangler]¹³

- 325 -

Bukstavelig¹⁴, skjønt han næsten ingen Stemme havde Og dandsede naar vi dandsede (og siden da vi ved fleere Leiligheder fik Sorger, (fo e x) da vi i Rom vare syge¹⁵) og endnu senere da jeg havde den store Sorg at miste min kiereste Søster¹⁶, da jeg havde leilighed til at kiende at han ogsaa græd med de bedrøvede f e x: [xxxxx xxxxxx]¹⁷ til Julen havde han Gaver med til Børnene og til mig osv. hver Aften om Vinteren fik vi os gierne en Polonaise, efter Melle M's¹⁸ eller fr: Sch.¹⁹ spill, heele Morgen en arbeidede han paa det Øieblik nær hvor vi spidste frokost, da kom han ned en ½ Times tid i sin Sloprok og tøffler, og tog deel i hvores muntre Colation, han var næsten altid Munter og tilfreds, og meget ofte dandsede han en Vals med Een og anden i denne dragt, saa snart man blodt vilde opmuntre ham lidt var han strax løst og ved haanden til at gjøre Narrstræger og løier med, (Ja jeg husker en Aften at han fik 5 Ærværdige par op at dandse her, [fra] Borgemesteren²⁰ med Kone til Amtmand²¹,

med Kone ikke at tale om den høitidelige Sec[retair] [papiret mangler] Wulf²², og Gamle Mutter mig²³ :) nu [gik] [papiret mangler] han op at arbeide til 4 à 5 (han var [slem] [papiret mangler] at faae fra Arbeidet naar han va[r i Gang] [papiret mangler] og jeg husker vi har ofte opsat spisn[ingen] [papiret mangler] til 6 om Aftenen, medens han Arbei[dede paa sin Statye²⁴, og ligeledes medens han] [papiret mangler] i Rom arbeidede paaa de 2 Aposteler²⁵) saa spiste vi, og han fik sig en lille Luur foran Havedøren paa Pat[i]oen, saa kom Vognen, og vi kørte en God tuur, naar det var Vinter, eller Sommer[,] Mørk eller Lyst blodt for Motion skyld, saa kom vi hiem og gik op og ned af Gulvet en snees Gange, Om Vinteren i Snee og frost spadserte vi i Aleen

o²⁶ o visse gange som var beregnet til det udgiorde en ¼ vei, ved Enden af Aleen satte han et mærke hvergang vi kom dertil, og det holdt tidt [papiret mangler] [haardt a]t faae tallet 12 bragt til ende, paa disse tuure som jeg holdt paa, maatte gaae for sig vær dag, gl [papiret mangler] at see til sine favoritter Svanerne og Hundene, kort alle dyrene som han bragte [papiret mangler][.] gjorde et Partie Lotterie, og naar vore gode Naboer vare her[.]

- 326 -

Vores sedvanlig Loterie Partie og det gik meget muntert thi Tan[te] Jane²⁷ var med, og det varede ikke længe føren[d] hun og Grev Daneskiold²⁸ kom til at sloges om Skillingerne, lod de alle til at have Interesse for dette spil, og spille det godmodig med, og nogle fik virkelig interesse derfor, og naar vi besøgte dem, saa indrettede de strax et Partie, fordie De saa hvor det morede den kiere Gamle²⁹, og især naar vi kom op i Totterne paa hinanden derved thi han havde altid løst at snyde mig, osv osv). saa fik vi atter en lille spadserie Tuur op og ned gienem Værelserne og saa godnat ✕ til Julen var Altertavlen³⁰ blevet ferdig, og Nytaars Aften kom han og viskede til mig jeg maat[te] [papiret mangler] endnu samme Aften, skaffe ham nog[et Leer] [papiret mangler] eltet, og trillet, thi han vilde begynde [papiret mangler] Aar godt, og Kl: 6 var han alt i fuld [papiret mangler] [Arbeide] og der fremstod, den nydelige lil[le] [papiret mangler] Nytaar³¹, en Figur med Vinger og Skøiter paa, den siste idee fik han ved at see Børnene glide paa Isen, paa Parken uden for hans Vindue[.] Vi vare i den Juel³² baade paa Gisselfeldt³³ hvor vi spildte Loterie, og hos alle Naboerne. Dands var der ikke for Kongens Døds skyld³⁴ og NB 63 regnet ved, jeg troer første sted for [at] høre om hvad der gik for sig det Aar Jeg troer Lemming³⁵ var her i Julen, han Nytaarsaften³⁶ giøre en Sang til Stampe³⁷. Hauch³⁸ med sin 2 smaae Piger³⁹ vare her og Thorvaldsen Glædede det saa meget naar man her besøgte ham hvor han ret i Roe kunde nyde sine Venners Sælskab. Hauch har altid været ham meget kier, og selv som spille Loterie med Thorv [papiret mangler] der[fra] faldt han paa Isen [papiret mangler] da [han vilde gaae] over at s[ee] [papiret mangler] paa ham [gipse] [papiret mangler][.]

Heele Vinteren⁴⁰ var her i detmindste hver Søndag Naboerne Samlede til

Midag, og ofte gjorde da smaae Giestebuder, og Kane farter f e x. N. ☒
Juletræer med deilige Foræringer og lotterier om nydelig Ting paa
Gisself[eldt] [papiret mangler] a Kinder [papiret mangler] paa [papiret
mangler] Lydelig Lotterie ☒

- 327 -

Da Øhlenschläger⁴¹ var meget Opbragt paa Baggesen⁴² og bebreidede
Thorvaldsen⁴³ at denne tog imod B's Besøg, sagde Thorv: ham for at
formilde denne at Baggesen havde talt saa smukt om Øhl: og sagt han var
den første Digter Danmark havde eiet; ["]sig Du ham: han er den største
kieltring Danmark har eiet["]; ☒ ["]Det kan du selv sige ham[,"] svarede
Thorvaldsen[.]

¹ Christine Stampe henviser til familien Stampes og Thorvaldsens ophold i Rom fra 12.9.1841.

² Tredobbelt cirkel. Dvs. indvisningstegn. Følgende er skrevet nederst på siden: "oooo var alt længe bestemt før det sidste var fullendt, i disse mellem spill's Øieblikke, har jeg ofte faaet ham til at synge Gamle Sange, som han kuskede Ordene aff.] Men han havde saa lidet Stemme at man næsten allene ved Takten gienkendte Melodien[.]"

³ Dvs. "den som mener mig det godt, får mig til at græde."

⁴ Dvs. den danske maler Constantin Hansen.

⁵ Dvs. Christine Stampe, A217, som var færdig i maj 1842.

⁶ Thorvaldsen beskrives af flere kilder som en ganske habil guitarist. Eksempelvis skriver Friederike Brun i sin artikel om billedhuggerens liv og kunst af januar 1815, at han er som et "sandt Genie til Musik", der spiller guitar med "ejendommelig Aand og Lethed".

⁷ Dvs. den italienske maler Vincenzo Camuccini.

⁸ Dvs. den franske maler Horace Vernet.

⁹ Christine Stampe refererer til afstøbningen af Thorvaldsens højre hånd, Nysø170, såvel som Thorvaldsens venstre hånd, Nysø172.

¹⁰ Dvs. Bertel Thorvaldsen med Håbets gudinde, Nysø1.

¹¹ Dvs. afstøbningen af Thorvaldsens højre hånd, Nysø173.

¹² Dvs. den danske maler J.V. Gertner.

¹³ Teksten slutter brat her.

¹⁴ Teksten begynder brat her på et nyt emne.

¹⁵ Januar – marts 1842 led familien Stampe af sygdom under deres og Thorvaldsens Rom-ophold 1841-42.

¹⁶ Christine Stampes søster Susette Schouw døde 5.3.1844.

¹⁷ Navnet er skrevet med småt over linjen og er derfor vanskeligt at tyde.

¹⁸ Af Rigmor Stampe, op. cit., p. 331, n. 45 fremgår det, at "Melle M" skal rettes til "Melle N", nemlig frøken Cora Nygaard (1812-1891), som var selskabsdame på Nysø. Hun blev i 1845 gift med teolog, huslærer og præst A.C. Petersen.

¹⁹ Dvs. Louise Schwartz (1806-?), som ved Cora Nygaards bortrejse blev selskabsdame på Nysø. Hun nævnes nogle gange i Stampes manus, se Rigmor Stampe, op. cit., p. 22, 34, 47, 85, 281 og 282. Hun optræder også i folketællingen for 1840 for Præstø Amt, som selskabsdame på Nysø, Louise Sievartsen(sic!), 35 år.

²⁰ Dvs. den danske dommer og jurist Jacob Møller, som i årene 1820-1846 også var byfoged i Præstø. Han var gift med Else Kathrine Møller (1794-1859), née Poulsen.

²¹ Dvs. den danske amtmand over Præstø Johan Ferdinand de Neergaard, som boede på herregården Lindersvold, syd for Fakse og ca. 10 km fra Nysø. I 1808 ægtede han Charlotte Louise Elisabeth Olsen (1808-1866).

²² Dvs. den danske godsejer, kunstsamler, jurist, postsekretær og handelsmand Benjamin Wolff. Boede på Engelholm, ca. 5 km fra Nysø.

²³ Thorvaldsen havde givet Christine Stampe kælenavnet gamle Mutter.

²⁴ Dvs. Bertel Thorvaldsen med Håbets gudinde, Nysø1.

²⁵ Dvs. Judas Thaddæus, A105, og Andreas, A108, som begge blev færdiggjort under Thorvaldsens ophold i Rom 1841-42.

²⁶ Cirkel. Dvs. indvisningstegn. Følgende er skrevet i venstre margen på den anden led: "o visse gange som var beregnet til det udgjorde en $\frac{1}{4}$ vei, ved Enden af Aleen satte han et mærke hvergang vi kom dertil, og det holdt tidt [papiret mangler] t faae tallet 12 bragt til ende, paa disse tuure som jeg holdt paa, maatte gaae for sig vær dag, gl [papiret mangler] at see til sine favoritter Svanerne og Hundene, kort alle dyrene som han bragte [papiret mangler][.]"

²⁷ Ifølge Rigmor Stampe, op. cit., var tante Jane identisk med stiftsdame på Vallø, Birgitte Sophie Christiane Kaas (1784-1856), søster til Henriette Danneskiold-Samsøe.

²⁸ Dvs. den danske greve Frederik Christian Danneskiold-Samsøe, nevø af omtalte tante Jane.

²⁹ Dvs. Thorvaldsen.

³⁰ Dvs. Kristus i Emmaus, Nysø18, som var fuldført 28.12.1839.

³¹ Dvs. Nyårets genius, Nysø17.

³² Dvs. julen 1839.

³³ Dvs. Gisselfeld gods nær Haslev, som efter 1755 fungerede som jomfrukloster. Frederik Christian Danneskiold-Samsøe var i 1839 overdirektør på Gisselfeld.

³⁴ Da Frederik 6 var død 3.12.1839, var der lande- og hofsorg, og man afholdt sig fra lystigheder som fx dans.

³⁵ Dvs. den danske violinist og guitarspiller Frederik Carl Lemming (1782-1846).

³⁶ Dvs. 31.12.1839.

³⁷ Vel i anledning af Henrik Stampes fødseldag den 30. december. Sangen kendes ikke.

³⁸ Dvs. den danske forfatter og naturvidenskabsmand Carsten Hauch.

³⁹ Dvs. Adamine Vilhelmine Mathilde von Hauch (1831-1910) og Christiane Georgine Elisabeth von Hauch (1832-1903).

⁴⁰ Dvs. vinteren 1839-40.

Følgende passage er skrevet i venstre margen på den anden led: "Heele Vinteren var her i detmindste hver Søndag Naboerne Samlede til Midag, og ofte gjorde da smaae Giestebuder, og Kane farter f e x. N. ☒ Juletræer med deilige Foræringer og lotterier om nydelig Ting paa Gisself[eldt] [papiret mangler] a Kinder [papiret mangler] paa [papiret mangler] Lydelig Lotterie ☒"

⁴¹ Dvs. den danske digter og forfatter Adam Oehlenschläger.

Denne side er kun en løst indlagt, lille seddel. Indholdet ligger ikke forlængelse af den foregående sides, som det fremgår.

⁴² Dvs. den danske forfatter Jens Baggesen.

⁴³ Jens Baggesen havde siden 1814 haft en konflikt med Adam Oehlenschläger, som blev kendt under navnet "den baggesenske fejde".

I sit eget månedsskrift Danfana kritiserede og latterliggjorde han Oehlenschlägers løbende litterære produktion, som blev beskyldt for at stride mod almindelig sund fornuft og god smag. Det er formodentlig denne fejde, som her er anledning til Oehlenschlägers utilfredshed med Thorvaldsens gæstfrihed over for Baggesen.